

Κείμενο 1

Δεν υπάρχει ανάπτυξη χωρίς ανθρώπινα δικαιώματα.

Το κείμενο αποτελεί άρθρο της Ναβί Πιλάι που διετέλεσε Υπατη αρμοστής του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και δημοσιεύτηκε στην εφ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ στις 13-05-2011 (διασκευή).

Παρά τις τεχνολογικές επαναστάσεις των τελευταίων τριάντα ετών, τα προβλήματα στον κόσμο δεν εξέλιπταν. Το αντίθετο: η αύξηση της φτώχειας, η έλλειψη τροφίμων, οι οικονομικές κρίσεις και οι ένοπλες συγκρούσεις εξακολουθούν να μαστίζουν πολλές περιοχές του πλανήτη, και ιδιαίτερα αυτούς που ζουν στις 48 λιγότερο αναπτυγμένες χώρες του κόσμου. Σύμφωνα με την τελευταία Έκθεση του ΟΗΕ για την Ανθρώπινη Ανάπτυξη, ο αριθμός των υποσιτιζόμενων ανθρώπων στον κόσμο αυξήθηκε από 850 εκατομμύρια το 1980 σε ένα δισεκατομμύριο το 2011. Τα στοιχεία αυτά είναι πραγματικά απογοητευτικά.

Κατ' αρχάς, όταν κάποιος μιλάει για ανάπτυξη, χρησιμοποιεί τη γλώσσα των οικονομολόγων και την ταυτίζει με την άνοδο των οικονομικών δεικτών. Ωστόσο, οι στρατηγικές ανάπτυξης που εστιάζουν μόνο στην οικονομική μεγέθυνση δημιουργούν περισσότερη φτώχεια, ανισότητα, υποσιτισμό, ανεργία, και περισσότερες απειλές, όπως η υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Με αυτόν τον τρόπο οι ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, δηλ. οι φτωχοί, οι μειονότητες, οι αυτόχθονες, οι μετανάστες, οι πρόσφυγες και τα άτομα με αναπηρία μένουν στο περιθώριο των κοινωνιών τους και της παγκόσμιας κοινότητας.

Με δεδομένο ότι και η οικονομική ανάπτυξη αποτελεί δικαίωμα, ας σκεφτούμε για λίγο ποιος οφείλει να είναι ο κύριος στόχος της: η ανάπτυξη πρέπει να σημαίνει πρόσβαση σε ευκαιρίες για μια καλύτερη ζωή, για μια ζωή με αξιοπρέπεια και ελευθερία, χωρίς φτώχεια και φόβο. Έφτασε η στιγμή τα ανθρώπινα δικαιώματα και ο άνθρωπος να βρεθούν στην καρδιά της συζήτησης για την ανάπτυξη στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, εφόσον οι χώρες αυτές περνούν από μια περίοδο δυσκολιών σε μια εποχή ελπίδας, καθώς θεωρείται ότι θα αποτελέσουν το επόμενο κύμα των οικονομιών της παγκοσμιοποίησης. Επιπλέον, οι χώρες αυτές είναι συχνά ευλογημένες με πλούσια κοιτάσματα φυσικών πόρων και ανεκμετάλλευτο ανθρώπινο δυναμικό. Η προσέγγιση της ανάπτυξης με βάση τα δικαιώματα θα εκθρέψει την ελπίδα.

Κατόπιν τούτων, το μήνυμά μου προς τη Διάσκεψη για τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες είναι ξεκάθαρο: τα ανθρώπινα δικαιώματα πρέπει να βρίσκονται στο κέντρο της αναπτυξιακής πολιτικής, στην καρδιά της παγκόσμιας συνεργασίας και να καθοδηγούν την

παγκόσμια στρατηγική για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων. Άλλωστε, η οικονομική μεγέθυνση μαζί με την προστασία του δικαιώματος στην ανάπτυξη θα συμβάλουν στην πραγμάτωση του οράματος του Χάρτη του ΟΗΕ για έναν κόσμο με μεγαλύτερη ελευθερία, έναν κόσμο που θα στηρίζεται στην ειρήνη, στην ανάπτυξη και στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Κείμενο 2

Διώξεις, βασανιστήρια και διαρκής φόβος.

Απόσπασμα από έρευνα του Γιάννη Παπαδόπουλου που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» στις 09-09-2019.

Στην πατρίδα του ήταν για όλους εχθρός. Για τους Ταλιμπάν, ο 23χρονος Αφγανός ήταν ένας άπιστος συνεργάτης των δυτικών δυνάμεων, την ίδια στιγμή που οι κρατικές αρχές τον θεωρούσαν κατάσκοπο των τρομοκρατών. Παρά τις ουλές από τα βασανιστήρια στο σώμα του, η διήγησή του δεν έπεισε τον χειριστή ασύλου, που απέρριψε σε πρώτο βαθμό το αίτημά του για διεθνή προστασία τον Μάιο του 2018. Η υπόθεσή του παραπέμφθηκε τον Μάρτιο του 2019 σε ειδική επιτροπή της Αρχής Προσφυγών. Ο νεαρός διεκδικούσε μια δεύτερη ευκαιρία.

Τα μέλη της επιτροπής, δύο διοικητικοί δικαστές και ένας νομικός που υποδεικνύεται από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, διάβασαν ξανά τον μακρύ κατάλογο των δεινών που υπέστη στη χώρα του ο Αφγανός. Εργαζόταν ως συγκολλητής σε εταιρεία δυτικών συμφερόντων, η οποία προμήθευε με κοντέινερ αμερικανικές στρατιωτικές βάσεις και καταυλισμούς στο Αφγανιστάν. Επιστρέφοντας από τη δουλειά του μια μέρα, απήχθη μαζί με συναδέλφους του από ένοπλους μασκοφόρους. Τον οδήγησαν σε κρησφύγετο των Ταλιμπάν και τον απομόνωσαν σε ένα δωμάτιο χωρίς φυσικό φως για τουλάχιστον 11 ημέρες. Ο βασανιστής που τον ανέκρινε τον ρωτούσε γιατί δούλευε για τους Αμερικανούς. Τον χτυπούσαν με γροθιές και κλωτσιές, τον μαστίγωσαν με καλώδιο και τρύπησαν με λόγχη πολλά σημεία του σώματός του. Τον έδεναν σε μια καρέκλα, την αναποδογύριζαν και τον χτυπούσαν στις πατούσες. Ακόμη και τώρα, έχει δυσκολία στο περπάτημα.

Χρειάστηκε η παρέμβαση των γηραιότερων του χωριού του, για να μην εκτελεστεί από τους Ταλιμπάν και να γλιτώσει. Τον σημάδεψαν στο σώμα με καυτό σίδερο και πήραν τα δακτυλικά του αποτυπώματα. Ήταν ο μόνος που αφέθηκε ελεύθερος από τους συναδέλφους του, γι' αυτό και οι αφγανικές αρχές τον αναζήτησαν ως ύποπτο για κατασκοπεία. Διωκόμενος από όλους. Στην Ελλάδα, αναγνωρίστηκε ως θύμα

βασανιστηρίων. Και πριν από λίγους μήνες η Αρχή Προσφυγών έκανε δεκτό το αίτημά του για άσυλο σε δεύτερο βαθμό.

Κείμενο 3

Επίλογοι στο πρώτο βιβλίο

Το πεζογράφημα που ακολουθεί είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Δημήτρη Χατζή «Το διπλό βιβλίο» (1977, Αθήνα: Καστανιώτης), στο οποίο αποδίδονται όψεις της ζωής των Ελλήνων μεταναστών στη Γερμανία. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο κεντρικός ήρωας – ο Κώστας – αφού εγκατέλειψε την εργασία του ως μαραγκού στην Ελλάδα λόγω των συνθηκών και αφού εργάστηκε για πέντε χρόνια στη Γερμανία, βρίσκεται ξαφνικά άνεργος.

Τελευταία φορά περνάω την πόρτα του ΑΟΥΤΕΛ – είναι σα να 'κλεισε πίσω μου. Τέλος – είμαι στο δρόμο. Απέναντί μου είναι ο σταθμός των σιδηροδρόμων. Η πίσω πόρτα του. Πηγαίνω ως εκεί, κάθομαι λίγο πιο πέρα απ' την πόρτα, πάνω σε ένα κασόνι. Μπροστά μου – φάτσα, το ΑΟΥΤΕΛ. Απάνω μας πέφτει στην ευθεία η μεγάλη λεωφόρος – που δεν φτάνει εδώ. Όλη η γερμανική μου ζωή. Πίσω μου τα τραίνα, ο μεγάλος κόσμος – ανύπαρκτος. Μπροστά μου αυτό το ΑΟΥΤΕΛ – ανύπαρκτο τώρα και αυτό. Στην ευθεία, η μεγάλη λεωφόρος – δε φτάνει ως εδώ.

Είμαι στο δρόμο – και δρόμο δεν έχω κανέναν. Κάθομαι σ' αυτό το κασόνι, πουθενά δεν έχω να πάω – ένας χαμάλης απολυμένος από τη δουλειά του, ένας άνεργος Έλληνας μετανάστης στη Γερμανία. Έχω και το βιβλιάριο εργασίας στην τσέπη. Ξυλουργός, λέει, για την Ελλάδα όπως είχα δηλώσει και δεν πιάνεται – ανειδίκευτος για τη Γερμανία.

Σκέφτομαι εδώ, τα ξανασκέφτομαι όλα, θέλω να τα σκεφτώ. Στην Ελλάδα να ξεκινήσω να πάω πίσω, δεν θέλω. Έτσι το 'πα και φεύγοντας, έτσι το ξανάπα πολλές φορές εδώ, έτσι το σκέφτηκα και με την άδεια. Η Ελλάδα για μένα θα πει το ξυλάδικο. Δεν ξαναγυρίζω ζωντανός στο ξυλάδικο.

Εδώ; πέντε χρόνια το σκέφτομαι κάθε μέρα, είμαι το ξένο το σώμα. Είμαι και δεν είμαι. Περαιστικός είμαι εδώ – για κάπου – για πού; Πού είναι ο κόσμος, ποιος είναι ο δικός μου; Εγώ πέντε χρόνια τώρα, δεν τον είδα. Σκέφτηκα, ξανασκέφτηκα με το μικρό το μυαλό μου, άκουσα και τους άλλους, προσπάθησα να τον δω – και δεν είδα τίποτα. Οι τζαμαρίες είναι μπροστά μου, δεν βλέπεται ο κόσμος αυτός, ο σημερινός ο δικός μας. Οι άλλοι, από την άλλη μεριά – κι αυτοί δεν βλέπονται. Τα πρόσωπά τους μου ξεφεύγουν. Όσους είδα, λαθεμένα τους είδα. ... Και σκέφτομαι, ξανασκέφτομαι εδώ. Κόμματα, βιβλία, φυλλάδες, εφημερίδες, σοφοί και φιλόσοφοι, σοφίες όσες κι αν πεις – κι εμένα μια λέξη σωστή, να μου πει τι να κάνω τούτη την ώρα, δεν είναι κανένας.

Κάθομαι εδώ σ' αυτό το κασόνι και μου φαίνεται, δε θα σηκωθώ ποτέ από δω. Στο τέλος, λέω, θα με φορτώσουν και μένα μαζί μ' αυτό το κασόνι, θα με κλείσουν σε κανένα βαγόνι – έτσι θα φτάσω να τον βρω το μεγάλο τον κόσμο. Και χωρίς να κάνω τίποτα πάλι.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Να χαρακτηρίσεις ως σωστή (Σ) ή λανθασμένη (Λ) καθεμία από τις παρακάτω περιόδους με βάση το Κείμενο 1 και να αιτιολογήσεις την απάντησή σου, καταγράφοντας στο απαντητικό φύλλο το κατάλληλο χωρίο του κειμένου:

1. Η εξέλιξη της τεχνολογίας τα τελευταία 30 χρόνια περιόρισε τη διασπορά των κοινωνικών προβλημάτων στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.
2. Το πρόβλημα της πείνας, αν και δεν εξέλιπε, ωστόσο περιορίστηκε σε κάποιο βαθμό κατά την πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα.
3. Όσο η ανάπτυξη περιορίζεται μόνο στον οικονομικό τομέα, οι ευάλωτες κοινωνικές ομάδες κινδυνεύουν ολοένα και περισσότερο να περιθωριοποιηθούν.
4. Οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες διαθέτουν σήμερα τις μεγαλύτερες προοπτικές ανάπτυξης λόγω των ανεκμετάλλευστων φυσικών πόρων και του αναξιοποίητου ανθρωπίνου δυναμικού.
5. Τα ανθρώπινα δικαιώματα μπορούν να συμβάλλουν στην αναπτυξιακή πολιτική και στην υλοποίηση του οράματος του Χάρτη του ΟΗΕ για τον κόσμο.

Μονάδες 15

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Να περιγράψεις πώς η συγγραφέας αποδεικνύει την παγκόσμια διασπορά των προβλημάτων στην 1η παράγραφο του Κειμένου 1 (μονάδες 4). Τι επιτυγχάνει με την επιλογή της ; (μονάδες 6) Να απαντήσεις σε 60-70 λέξεις, λαμβάνοντας υπόψη και τη θέση της παραγράφου στο κείμενο.

Μονάδες 10

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

Να εντοπίσεις 3 λέξεις / φράσεις που να δηλώνουν τιμωρία ή / και βασανισμό στο Κείμενο 2 (μονάδες 6) και να εξηγήσεις πώς συμβάλλουν στη διαμόρφωση του ύφους λόγου του κειμένου. (μονάδες 4).

.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 10)

Πώς βιώνει ο ήρωας του Κειμένου 3 την εργασιακή και κοινωνική του κατάσταση; Πώς ερμηνεύεις εσύ τις σκέψεις και τα συναισθήματά του; Να απαντήσεις με στοιχεία από το κείμενο (150-200 λέξεις).

Μονάδες 15